

2. Лисюк Ю.С. Досвід саморегулювання майбутнього музиканта-педагога: сутнісна характеристика феномена //Педагогічні науки. Збірник наукових праць. – Суми: Сум.ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2003. – С.387-394.

3. Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень /Уклад.: О.І. Скопенко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006. – 789, [2] с. – (Словники України).

УДК 378.6:37].016:78: 37.091.39(510)(043.3)

Чень Чень

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ ДО ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ МУЗИКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ КИТАЮ

В статтє проанализированы теоретико-методологические основы подготовки китайских студентов к интерактивному обучению музыки учеников начальных классов школ Китая.

Ключевые слова: *китайские студенты, интерактивное обучение музыки, ученики начальных классов Китая.*

The paper analyzes the theoretical and methodological foundations of Chinese students prepare for the interactive learning of music primary school pupils in China

Keywords: *chinese students, interactive teaching of music, students of initial classes of China.*

«Коли я передаю знання
іншим, я стаю майстром».
Конфуцій

Нове тисячоліття особливо гостро постало питання оновлення і модернізації освітніх галузей за рахунок запозичення або трансформації інноваційних технологій інших країн світу, які відповідають сучасним міжнародним вимогам фахової підготовки спеціалістів різного профілю. В цьому аспекті підготовка майбутніх учителів музики до оволодіння сучасними інформаційними і методичними технологіями потребує перш за все розробки теоретико-методологічних засад даного напрямку освіти.

Незважаючи на низку суперечностей і протиріч, пов'язаних з підвищенням інтересом китайської молоді до музичної освіти і культури України та потребою отримати кваліфіковану вищу мистецьку освіту, китайські студенти-музиканти прикладають всі свої зусилля для опанування професією учителя музики і сучасними методами роботи з школярами, зокрема методами інтерактивного навчання.

Підвищена зацікавленість китайських студентів українським досвідом музично-педагогічної практики пояснюється тим, що сучасний стан музично-педагогічної освіти в КНР потребує суттєвої модернізації відповідно міжнародних освітніх тенденцій. Це пов'язано з відсутністю уніфікованих методів оптимізації навчального процесу уроків музики в школі і впровадженням інноваційних методів навчання, особливо для учнів молодших класів, як найбільш сенситивного періоду опанування комплексом знань, навичок, умінь початкової музичної освіти та закладенням основ формування загальної художньої і музичної культури особистості.

“Призначення шкільної музичної освіти, особливо на початковому етапі навчання, пише Л. Куненко, закласти в дитини основи музичної і культурної компетентності, хороший художній смак, повагу до цінностей вітчизняної і світової культурної спадщини, озброїти вмінням розрізняти й протистояти негативним впливам засобів масової інформації. Нова парадигма освіти, зокрема музична, розроблена в контексті сучасних європейських освітніх вимог, що вимагає визначення її теоретико-методологічного підґрунтя, оновлення змісту, розвитку інтеграційної функції початкової музичної освіти, з метою цілісного розуміння художньо-образної мови та використання цікавих форм залучення школярів до різних видів мистецтва, які інтегрують з музикою і спрямовані на гармонізацію особистості“.

У цьому напрямку музична освіта на Україні здобула вже певний науковий досвід залучення до співпраці студентів і аспірантів з Китаю. Зокрема різні складові вокальної підготовки майбутніх учителів музики розроблялась в дисертаціях: Ван Цзяньшу, Ван Шаньху, Ван Лей, Вей Лімін, Ву Гуо Линг, Лю Лан, Лю Цюлін, Ма Цзюнь, Цзіннь Нань, Цой Сяо Юй, Чжан Гуй, Чжан Яньфен, Чжоу Сяоянь та ін.; диригентсько-хорова підготовка представлена в дослідженнях Лінь Хай, Чжай Хуань та ін. Але проблема підготовки майбутніх учителів музики Китаю до використання на уроках музики в початковій школі інноваційних мистецьких технологій ще не досліджувалась.

Тому *метою* даної статті є висвітлення теоретико-методологічних основ підготовки китайських студентів до інтерактивного навчання музики молодших школярів, з урахування педагогічних традицій Китаю.

До **теоретико-методологічних основ** інтерактивного навчання початкової музичної освіти з позиції музично-педагогічної підготовки студентів до роботи в школах Китаю та України ми відносимо такі основні концептуальні положення і наукові досягнення: філософські (національна парадигма філософії освіти під кутом зору багатогранного розуміння культури як соціально-історичного феномену науки і практики (В. Андрущенко, Л. Губерський, І. Зязюн, М. Михайличенко) та філософія музики (Л. Тарапата-Більченко та ін.); психологічні (загально психологічні: Ю. Трофімов, В. Рибалка, О. Леонт'єв, музично психологічні: Є. Назайкінський, В. Петрушин; педагогічні (загально педагогічні: Н. Мойсеюк, А. Хуторской і музично педагогічні: Г. Падалка, О. Рудницька); полікультурні (естетична і художня культура та естетичне виховання школярів: Ю. Борев, Б. Ліхачов, О. Щолокова; національна культура – дитячий фольклор: Г. Довженюк, Л. Масол та ін.); дослідження духовної спадщини культурних паралелей “Схід-Захід” (Л. Гусейнова, Е. Кучменко, О. Шевнюк, О. Щолокова); науково-методичні праці в сфері вокально-хорової підготовки майбутніх вчителів музики Китаю (Ван Цзяньшу, Вей Лімін, Цзин Нань, Ян Хун Нянь, Ціо Ли, Ма Ге Шунь, Сюй Дин Чжун та ін.) та механізмів вокально-хорової підготовки майбутнього фахівця в педагогічних університетах (В. Антонюк, Л. Василенко, А. Козир, О. Маруфенко, О. Щолокова, В. Шульгіна, Ю. Юцевич та ін.). теоретико-методологічні та методичні засади інноваційних методів використання мистецтва у школі (І. Дичківська, Н. Дудник, О. Кравчук, Л. Куненко, Л. Масол, О. Савченко, М. Чепіль та ін.).

Визначальною рисою концептуальних засад філософії сучасної освіти в Україні є врахування методологічних засад соціальної філософії, основним принципом якої є гуманістичний підхід у сфері опанування суб'єктом різними видами діяльності, а головною проблемою освоєння дійсності виступає людина – “...понад усе, незалежно ні від чого, крім інтересів людини як самоцілі суспільно-історичного розвитку його головного суб'єкту” (В. Андрущенко, М. Михайличенко) [3].

Гуманістичний підхід віддзеркалює лексико-сміслову сутність поняття гуманізм (від лат. *humanus* – людський, людяний). Відносно нашої проблеми людяність є нормою толерантних, доброзичливих стосунків між суб'єктами освіти (викладачем – студентами, учителем – учнями, учнем – учнями) та шанобливого ставлення один до одного; створює оптимальні умови для навчання в освітньо-виховному середовищі, розробляє механізми екстраполяції гуманістичного підходу на шкільні умови початкового музичного навчання іншої країни. [5, 314].

Висвітлення методологічних засад початкової музичної освіти школярів та розробка основних положень фахової підготовки китайських студентів до інтерактивного навчання музики молодших школярів у інститутах мистецтв має ґрунтуватись на базових взаємоінтегруючих і взаємозалежних методологічних *підходах* (гносеологічному, історико-соціальному, гуманістичному, особистісно-гедоністичному, полікультурному, інтеграційному, евристично-діяльнісному), які утворюють складний синтетичний навчальний комплекс.

Для розвитку пізнавальних і креативних здібностей майбутнього вчителя музики і активізації розвитку таких же здібностей у школярів має *гносеологічний підхід*, функціонування якого спирається на процес пізнання (теоретичних основ музичного навчання, його змісту, принципів, форм, психолого-педагогічних умов і методів,

традиційних і інноваційних технологій), сприяє розвитку як у студентів-музикантів так і у дітей молодшого шкільного віку інтересу до різних видів музичного мистецтва.

На всіх етапах експериментальної методики ми пропонували китайським студентам спиратися в практиці початкової музичної освіти школярів на провідні освітні тези різних епох: **девизи античної педагогіки** “*Боги й діти живуть там, де їх хвалять*” (Гомер) та “*Навчати, розважаючи*” (через ігровий, емоційно-естетичний вплив музики на організм дитини); **українську народну мудрість** – “*Не скажи – не вмю, а скажи – навчуся!*” та висловлювання **відомого музичного педагога Золтана Кодаі** “*Глибока музична освіченість розвивалася завжди тільки там, де основою її був спів*”.

Крім того, застосування на уроках музики в початковій школі інтерактивних технологій передбачає його певне структурування і поетапність виконання: I – мотивація – забезпечення стимуляції та інтересу до музичного навчання; II – озвучення і розкриття основного змісту теми уроку та гіпотетичне передбачення можливих навчальних результатів; III – актуалізація попередньо отриманих знань, навичок, умінь і орієнтація на ключові поняття нової теми уроку та їх усвідомлення; IV – застосування інтерактивних вправ-ігор, відповідних меті уроку (центральна частина заняття) та обговорення дискусійних питань, їх коректировка; V – рефлексія (аналіз власних дій і співставлення їх з діями інших учнів), узагальнення результатів (порівняння реальних результатів з очікуваними) та їх оцінювання. [5, 34].

«Інтерактивне (анг. interact – взаємодія) навчання це технологія, яка передбачає активну взаємодію всіх учасників навчально-виховного процесу індивідуалізує участь кожного у колективній (груповій) діяльності з чітко спланованим та очікуваним результатом навчання. ...У широкому розумінні інтерактивним називають аспект спілкування, якому властива взаємодія партнерів». Суть використання інтерактивного навчання полягає в такій організації навчально-виховного процесу, за якою всі учні мають бути задіяні в активній пізнавальній діяльності, усвідомлювати зміст навчання і аналізувати його, висловлюючи і по можливості обґрунтовуючи свою думку [5].

Для забезпечення оптимізації інтерактивного навчання передбачається дотримання певних педагогічних умов, а саме:

– задоволення особистісної потреби в опануванні комплексом музично-педагогічних знань, навичок, умінь, що забезпечує мотиваційний компонент навчання і професійну майстерність майбутнього вчителя музики;

– "створення “зони комфортного міжкультурного навчання”, яка сприяє толерантним взаємовідносинам та інтерактивній навчальній комунікації;

– збереження і продовження національних культурних традицій різних етносів, шанобливого ставлення до традицій і культур народів світу, їх пріоритетів і національних цінностей;

– дотримання партнерських взаємовідносин в різних навчальних ситуаціях, особливо в різних формах пізнавальної діяльності та в опануванні мистецькими традиціями інших культур;

– пріоритетним визначити дискусійний принцип засвоєння нового матеріалу, аналізувати і обґрунтовано висловлювати свою думку, поважати думку співрозмовника, уникати диктаторського нав'язування своїх позицій” [5].

Наведемо приклад застосування інтерактивних вправ-ігор на уроках музики. **Вправа-гра «Мікрофон».** (Ця гра може виконуватись у всіх класах початкової школи). *Тема уроку «Прийди, прийди, Весно-красна!».* *Мета гри* – сфокусувати увагу учнів на темі уроку і викликати інтерес до озвучення своїх знань і отримання нових. *Методичні рекомендації:* необхідно створити мотиваційну ситуацію, зацікавити учнів грою, активізувати увагу. Учні повинні відповідати на запитання лаконічно й швидко. 1. Поставте учням запитання: “Які Ви знаєте пісні про весну? Назвіть їх авторів. Заспівайте декілька строчок з пісні”. 2. Запропонуйте учням предмет, який буде виконувати роль уявного мікрофона (красиву ручку тощо). 3. Відповідати на запитання має право тільки той учень, в руках у якого є «мікрофон». 4. Можна доповнювати відповіді або уточнювати їх, використовувати прийом

«Незакінченого речення» і давати можливість іншим учасникам продовжувати інформацію (що спричиняє позитивну пізнавальну взаємозалежність і колективне навчання). 5. Оцінювання результатів здійснюється за 12-ти бальною системою (або іншим принципом). [5, 36; 7, 297].

Вправа-інсценізація. (Ця гра також може виконуватись у всіх класах початкової школи). *Мета вправи* – активізувати акторські здібності учнів, вміння пантомімічними рухами відтворювати зміст запропонованої пісні (А) (типу “По малину в сад підем” – муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної) або віршика (Б) типу «Фізкультхвилинка» (дуже корисна вправа для активізації психофізичного стану учнів).

Вправа-інсценізація (Б) – «Фізкультхвилинка».

Встало вранці ясне сонце,
Зазирнуло у віконце
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Будем дружно присідати,
Сонечко розвеселяти.
Встали – сіли, встали – сіли:
От уже й розвеселили.
Нумо всі. Нумо всі
Потанцюймо по росі!

Станем струнко! Руки в боки!
Пострибаєм, як сороки,
Як сороки білобокі,
Стрибу-стрибу! Скоки-скоки!
А тепер, як жабенята,
Хочем трохи пострибати.
– Ква-ква-ква! Ква-ква-ква! –
Щоб не боліла голова.

(Людмила Кондрацька)

Отже, запровадження інтерактивних методів у підготовці китайських студентів до навчання учнів молодших класів в шкільних умовах Китаю, які ґрунтуються на теоретико-методичних підходах, допоможе майбутнім вчителям музики моделювати структуру уроку відповідно цілей і завдань з урахуванням індивідуальних можливостей контингенту класу і перспективи музичного розвитку учнів. Не слід забувати, що головна навчальна функція інтерактивних методів навчання – навчити дитину не тільки креативно мислити, а й проявляти активність в процесі різних видів музичної взаємодії.

Література

1. Андрущенко В.П. Мистецька освіта в системі формування педагога ХХІ століття // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. Наук. праць. – Вип. 1 (б). – К.: НПУ, 2004. – С. 3-5.
2. Вей Лімін. Культурні традиції у підготовці китайських студентів до співацької діяльності / Вей Лімін // Національно-культурний простір України ХХІ ст.: стан і перспективи. – К.: НАКККіМ, 2010. – С. 339-344.
3. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: Методологічно-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михайличенко. – К.: Знання України, 2002. – 580 с.
4. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: навчальний посібник / Біда О. А., Кравчук О. В., Коберник Г. І. та ін. – Умань: РВЦ “Софія” – 2007. – 212 с.
5. Савченко О.Я. Інтерактивні методи та прийоми навчання // Дидактика початкової освіти: підруч. / Савченко Олександра Яківна. – К.: Грамота, 2012. – С. 293-297. (504 с.).
6. Толкачєва Л. Інтерактивні прийоми у вихованні / Л. Толкачєва. Упоряд.: Л. Шелестова, Н. Чиренко. – К.: Шк. світ, 2013. – 120 с.
7. Чепіль М.М. Інтерактивне навчання як сукупність технологій // Педагогічні технології / М.М. Чепіль, Н.З.Дудник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
8. Щолокова О.П. Художня культура Китаю / Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя: [навч. посіб.] / О.П. Щолокова, С.В. Шип, О.Л. Шевнюк, О.М. Семашко. – К.: Вища шк., 2004. – С. 105-109. (175 с.: іл.).